

Література:

1. Вдовиченко О. Основні зміни інституційної системи Європейського Союзу після Лісабонського договору / О. Вдовиченко // Юридична Україна. – 2010. – № 9 (93). – 123 с.
2. Гоці Сандро. Європейська Комісія. Процеси ухвалення рішень і виконавчі повноваження / Сандро Гоці; пер. з італійської. – К.: К.І.С., 2007. – 208 с.
3. Абдуллин А. И. Право интеллектуальной собственности в Европейском Союзе: генезис, унификация, перспективы развития: автореф. дисс. на соискание уч. степени д-ра юрид. наук: спец. 12.00.03, 12.00.10 «Международное право», «Европейское право» / А. И. Абдуллин. – М., 2006. – 24 с.
4. Капіца Ю. М. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К.: Логос, 2012. – 696 с.
5. Davis Richard. Intellectual property in Europe / Davis Richard, Tritton Guy. – 3rd edition. – London: Sweet & Maxwell, 2008. – 1275 p.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ

Жук П. В.

здобувачка вищої освіти III курсу

Національного університету «Чернігівська політехніка»

*Науковий керівник: **Барабаш А. Г.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри публічного та приватного права

Національного університету «Чернігівська політехніка»

м. Чернігів, Україна

Актуальність теми. На всіх стадіях свого розвитку людське суспільство активно взаємодіє із навколишнім природним середовищем, адже останнє є умовою, місцем і засобом праці та життя людини. Невпинний розвиток науково-технічного прогресу вбачається основною причиною погіршення стану навколишнього середовища не тільки у великих містах, а й у віддалених куточках України. Поява нових засобів впливу на природу зумовлює необхідність перегляду чинного законодавства, яке встановлює поняття даного виду кримінальних правопорушень, а також санкції тільки за окремі види подібних злочинів, без урахування можливості появи нових.

Метою дослідження є вивчення підходів науковців до трактування поняття «екологічний злочин», виведення власного визначення, аналіз передбачених Кримінальним кодексом України (далі – КК України) положень щодо відповідальності за злочини проти довкілля.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на вдосконалення механізму кримінальної охорони навколишнього середовища, існує невирішений комплекс проблем у досліджуваній сфері правовідносин, однією з яких є відсутність єдності понять «екологічні правовідносини» та «злочини проти довкілля» та закріплення одного з них на законодавчому рівні. Необхідність закріплення такого поняття викликана наступними причинами. По-перше, законодавче роз'яснення злочинів проти довкілля дозволить уникнути спорів щодо юридичної природи даних деліктів. По-друге, особливістю таких видів правопорушень є їх бланкетний характер, із чого виникає необхідність вивчення усього комплексу нормативних даних даної сфери правовідносин.

Ми погоджуємося із думкою С.І. Голубева щодо класифікації екологічних злочинів на чотири групи у залежності від історичного етапу розвитку правової екології. Перша група, на думку вченого, визначає екологічні злочини з точки зору економіки: їх можна охарактеризувати як діяння, вчинені з метою спричинити шкоду навколишньому середовищу та його окремим об'єктам [1].

У другій групі, крім природи, видовим об'єктом виступають суспільна безпека, раціональне використання природних ресурсів, шкода для здоров'я людини, екологічний правопорядок. Об'єктами третьої групи екологічних правопорушень виступають суспільні відносини, які виконують функції щодо забезпечення екологічних вимог для нормального існування людства; а четверта група акцентує увагу на екологічній безпеці як суспільних відносинах, які зазнають шкоди при вчиненні правопорушень [1]. Таким чином, визначення поняття екологічних злочинів можливо вивести через аналіз їх об'єктів.

Щодо поняття «злочини проти довкілля». У процесі обговорення проекту чинного КК України було враховано конституційне положення про те, що навколишнє середовище – це синонім терміну «довкілля» [2, с. 6]. Чинна Конституція України вживає поняття «довкілля» [3]. Об'єктом правової охорони вважається як навколишнє середовище в цілому, так і окремі природні ресурси. Виділивши злочини проти довкілля у самостійний розділ Кримінального кодексу, законодавець тим самим зазначив, що саме вони завдають шкоду не тільки юридичним або економічним правам, а насамперед, об'єктивним природним умовам існування людини і всього, що її оточує на планеті Земля. Ми вважаємо за необхідне розглядати поняття «екологічні злочини» та «злочини проти довкілля» як тотожні, адже вони мають спільний об'єкт.

У відповідність із положеннями чинного КК України в теорії кримінального права виділяють загальний, родовий, видовий об'єкти [4].

Загальним об'єктом кримінально-правової охорони є навколишнє середовище. Ст. 50 Конституції України закріплює право кожного на безпечне довкілля. Розділ VIII КК України має назву «Кримінальні правопорушення проти довкілля», відповідно, у ролі родового об'єкта даного виду правопорушень виступає екологічна безпека, тобто стан захищеності навколишнього середовища та екологічний правопорядок – стан належного виконання всіх правил та нормативів поведінки суб'єктів екологічного правовідношення.

У КК України закріплено 22 статті, які визначають кримінальну відповідальність за екологічні правопорушення. Звідси до числа видових об'єктів ми можемо віднести суспільні відносини у сфері забезпечення охорони землі, її складових частин, континентального шельфу, води рік, морів, атмосферного повітря, надр, представників рослинного, тваринного світу тощо. На жаль, реалізації відповідальності за екологічні правопорушення у повній мірі можуть завадити такі існуючі на сьогоднішній день фактори, як: низький рівень екологічної культури населення України; поява нових способів і засобів виробництва, а, відповідно, і нових видів впливу на навколишнє природне середовище; існуючі недоліки контролю за дотриманням правил безпеки; безкарність; недоліки у правовому регулюванні; неналежна робота органів державного екологічного контролю; низька ефективність діяльності органів управління у сфері охорони навколишнього середовища та природокористування; недостатнє бюджетне фінансування діяльності по охороні природи.

Для вирішення вищезгаданих проблем законодавцю необхідно переглянути законодавство про екологічні злочини, запровадити певні нововведення, що дозволяють «оживити» норми КК України і дозволити їх реалізовувати. Низка вчених, наприклад, Дворецький М.Ю. та Краснослободцева Н.В., вважають перспективним запровадження адміністративної та кримінальної відповідальності юридичних осіб за вчинення екологічних злочинів. До юридичних осіб вчені пропонують застосовувати наступні кримінально-правові санкції: штраф, афішування судової постанови у ЗМІ, відшкодування заподіяних збитків, призупинення діяльності, конфіскація майна, ліквідація, контроль за діяльністю юридичної особи на строк до п'яти років [5].

Висновки. На основі вищевикладеного, можна запропонувати власне визначення поняття «екологічні правопорушення» – це умисно вчинені, суспільно небезпечні діяння, закріплені кримінальним законом, які посягають на суспільні відносини по охороні навколишнього природного середовища, екологічну безпеку населення і раціональне природокористування, шляхом заподіяння шкоди об'єктам навколишнього середовища, екологічно значимі властивості яких передбачені нормативно-правовими актами.

Література:

1. Голубев С.И. Понятие экологического преступления: в чем суть дискуссии?// Шестые юридические чтения. Сыктывкар: Изд-во СГУ им. Питирима Сорокина, 2019. – С. 49-59. URL: https://repository.kpfu.ru/?p_id=205414 (дата звернення: 04.11.2021).
2. Злочини проти довкілля. Питання кваліфікації: науково-практичне видання / А.М. Шульга. Х. : НікаНова, 2012. 192 с.
3. Конституція України: від №254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 04.11.2021).
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 04.10.2021. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 04.11.2021).
5. Дворецкий, М.Ю. Проблемные аспекты борьбы с экологическими преступлениями: вопросы теории и правоприменительной практики / М.Ю. Дворецкий, Н.В. Краснослободцева // Российская юстиция. 2013. № 5. С. 68-70.

ГНОСЕОЛОГІЧНА ПРИРОДА ЗАКОНОДАВЧИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПАРЛАМЕНТУ: ДО ПИТАННЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ

Задорожня О. В.

*старший викладач кафедри національного,
міжнародного права та правоохоронної діяльності
факультету бізнесу і права*

*Херсонського державного університету
м. Херсон, Україна*

Головними повноваженнями (компетенціями) парламентів є законодавчі (сукупність повноважень щодо розробки та прийняття законів). Саме вони зумовлюють найважливішу властивість парламенту як органу, що функціонує в системі поділу влади та асоціюється з самостійною гілкою влади. Гносеологічна природа законодавчих повноважень парламенту виявляється при аналізі такої конституційно-правової категорії, як «предмети відання», які характеризують належність повноважень політико-територіального утворення в системі поділу влади, у зв'язку